UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm LXXXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96504

Visual Library

doct.diſputatio tamẽ Barto.quẽ poſt plures ſequitur Alex.idem uoluit eſſe,ſtante ergo difficultate in caſu noſtro ob magnas aquarũ inundationes, quæ fuerũt durãte iſto qnquẽnio,dicti hoĩes inſtè dicentur excuſati,quia † inundationes aquarũ iuſtũ cauſant impe-
9 dimẽtum,ut in l.ſi ager. & ibi Barto.ff.quibus modis vſusfructus amittatur.hr̃ per legiſtas in l.1.C.de iur. emphyt.& plenius per Abb. in c.potuit in ult. col.de loca.in finalibus uerbis.& ibi Ioan.de Imo.in 21.col. Alex.in conſi.112.in 1.uolu.l.ſi in uenditione.§.fi.ff. de peri.& commo.rei uend.l.interdũ.§.quod ex naufragio.& ibi Bart.& alij.ff.de acquiren.poſſeſſio. ¶Non obſtat ſextum argumẽtum,ꝙ non ſufficit ſeruare formã in alienatione rei eccleſiæ,niſi etiã fiat ex cauſa iuſta,& legitima,uel in euidentẽ utilitatem eccleſiæ.d.c.ſine exceptione. cum ſimilib. quia primo reſpõdetur,ꝙ in caſu noſtro facta fuit etiã ex cauſa iuſta,& legitima expreſſà in literis,& in inſtrumẽto cõceſſionis,uidelicet propter euidentẽ maiorẽ utilitatẽ eccleſiæ.Et † quamuis fortè illa cauſa expreſſa uera in ſe non ſit,ſeu non fuerit,tamen propter hoc conceſſio non debet dici nulla,ut concludunt doctores cõmuniter in dicto c.nulli.& ita ſaluari poteſt glo.in dicta ſumma in finalib.verbis.& in dicto cap.ſine exceptione.12.q.2.& facit id,quod habetur in cap.1.extra de appellatio.& in c.1.& in cap.non ſolum,in fine.de appellat.in 6.ubi ante diffinitiuam ſententiam ab interloquutoria appellari non poteſt,niſi appelletur expreſſa cauſa iuſta,& legitima:ſufficit tamen expreſſio cauſæ legitimæ ad hoc,ut appellatio ualeat,quamuis cauſa in ſe uera non ſit,capit.ut debitus.cum alijs iuribus præallegatis,eod.tit.Secundo reſpondeo,ꝙ in caſu noſtro non ſolum fuit expreſſa legitima cauſa, ſed etiam illa fuit in ſe uera,quoniam uerè facta fuit conceſſio in euidentẽ, & meliorem eccleſiæ utilitatẽ, ut ſupra oſtenſũ fuit.¶Non obſtat penultimũ fundamẽtum,dum dicebatur, ꝙ in caſu noſtro ſaltẽ aduerſus talem nouã cõceſſionẽ eccleſia debet reſtitui in integrum propter euidentẽ ipſius læſionẽ,cum prius ſibi ſolueretur quinta, nunc uerò per hanc cõceſſionem ſoluatur decima.Nam reſpõdetur ex ijs,quæ ſupra dicta ſunt,ꝙ ex huiuſmodi noua conceſſione eccleſia nõ fuit læſa,nec in aliquo decepta, immò eius conditio fuit reddita melior in quãtitate, nam & ſi decima dicatur eſſe minor in quotta, poteſt tamẽ eſſe maior in ꝗtitate,& hoc ultimũ debet eſſe in cõſideratione, qualiter aũt hoc poſſit eſſe,& ſit etiã ĩ caſu noſtro,ſupra declaratũ fuit, & ideò nõ eſt etiã danda reſtitutio in integrum.d.c.1.cum ibi not.de reſtit. in integrum. ¶Vltimo non obſtat id,quod poſtremo loco diceba tur,quod plus offerenti danda eſt res eccleſiæ.d. c.ad aures,& d.§.hoc ius porrectum.cum ſimilibus. quia
41 † hoc eſt uerum, quando plus offerretur tẽpore,quo fieret alienatio, ſecus ſi poſt factã alienationẽ rei eccleſiæ ex iuſta cauſa,& ſeruata forma alius ueniret,& plus offerret,nam huiuſmodi oblatio nõ eſſet in conſideratiõe,cũ à principio ualuiſſet alienatio, ut eſt de mente glo.in verbo tunc.in dicto cap.ad aures.argumẽto c.dilecti.de emptio.& uẽdit.& c.dudum.il primo,de elect.Præterea illa forma,ꝙ plus offerenti detur res eccleſię,fuit introducta à iure ciuili.d.authen. hoc ius.C.de ſacroſan. eccle. quod ius per Gratianũ incorporatum fuit ſub 10.q.2.in.§.hoc ius. Sed tamẽ ob hoc non cenſetur prouiſio canonica,quia Gratianus non habuit auctoritatem condendi canones, & faciendi,quod iura ciuilia ſint iura canonica,ad tradita per dominũ Antonium,Ioan. Andr. Abba.& Modern.in cap.2.de reſcriptis. Et quamuis illa forma eſſet multum utilis eccleſijs,ut in dictis iuribus,& de ſe patet,tamẽ ea non eſt ſeruanda in alienationibus rei

eccleſię,ſed ſolum illa iuris canonici, de qua in d.c. ſine exceptione,& in d.c.tua nuper,ita uolunt,& concludunt Ioan.And.do.Anto.& Abb.in dicto cap. nulli,& not.in c.1.de rebus eccleſ.non alienan. in 6.Ex prædictis ergo omnibus manifeſtè conſtat,conceſſionem poſteriorem factam dictæ communitati de iure ualidam eſſe, & ſeruandam fore,non obſtantibus ijs, quæ in contrarium adducuntur. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Conceſſio in emphyteoſim de re eccleſię facta ſine iuſta cauſa, & ſine decreto, vel cum decreto ex falſa cauſa interpoſito, eſt ipſo iure nulla,dominium vtile in emphyteotam transferre non poteſt.*

2 *Ex contractu nullo poſſeſſio quidẽ, ſed non dominium tranſfertur.*

3 *Decretum interpoſitum à iudice delegato,non ſeruata forma commiſſionis,eſt nullum.*

4 *Relatio à duobus ex tribus aſſumptis facta non citato tertio,vel eo non præſente, eſt ipſo iure nulla, nec tunc maiori parti eſt ſtandum.*

Et in quibus,& quomodo hoc procedat, nu.18.

5 *Alienatione rei eccleſiæ facta non ſeruata forma conſtitutionis Pauli Veneti ſecundi,is,qui rem ſic habuit,ad illam liberè vnà cum fructibus,& melioramentis eccleſię reſtituendam eſt condemnandus.*

Et quando hoc verum ſit,num.34.

6 *Liberè reſtituere quid importet.*

7 *Notarij ſcripturæ ad hoc,vt de actis coram iudice factis credatur, quid requiritur.*

8 *Notarius de commiſſione ſibi facta,aut de electione ſui ipſius rogatus eſſe non poteſt,nec illi creditur.*

Contra de ſtylo,ac etiam in ijs, quę ſunt de iuriſdictione voluntaria,nu.37.& 38.

9 *Relatio ab aſſumptis,ſeu peritis facta poteſt ex dictis aliorum peritiorum reuocari,& reprobari.*

Et quid ad hoc requiratur num.28.

10 *Teſtibus maiorem auctoritatem habentibus,ditioribus, & nobilioribus in dubio eſt ſtandum.*

Quod limitatur num.39.

11 *Eccleſia aduerſus conceſſionem in emphyteoſim factam ob enormem,& magnam ipſius læſionem debet in integrum reſtitui.*

12 *Reſtitutionis in integrum aduerſus conceſſionem, ſiue alienationẽ rei eccleſiæ petendæ tempus futuro prelato,& ſucceſſori quando currere incipiat.*

13 *Eccleſiæ res in quibuſdam caſibus à iure ſpecificatis,& inter alios ob euidentem eccleſiæ vtilitatem cum ſolemnitate à iure requiſita poteſt alienari.*

14 *Eccleſiæ res ſterilis, & minus vtilis poteſt in emphyteoſim etiam perpetuam,ut ad hæredes quoq; extraneos tranſeat,ad meliorandum cum ſolemnitate tamen à iure requiſita concedi.*

15 *Et ea ad culturam redacta, & fertilis effecta opera, & impenſa emphyteotæ non poteſt per prælatum auferri, nec penſio augeri,nec aliud onus ipſi emphyteotæ imponi.*

16 *Eccleſiæ res concedi ſolita in emphyteoſim abſq; alia ſolemnitate de nouo à prælato rectè alteri concedi poteſt.*

17 *Et ſolita concedi dicitur,quando ſemel ſic fuiſſet conceſſa.*

18 *Duorum ex tribus electis actus factus,abſente tertio,& non citato,quando ualeat,& quando non.*

19 *Teſtium maioris partis dicto ſtatur,quando plures ad aliquid probandum fuerunt aſſumpti,etiam ſi alij non fuerint vocati, vel non depoſuerint.*

20 *Teſtes ſecretè, & ſeparatim ab alijs, & à partibus ſunt examinandi.*

21 *Aſſumpti à iudicibus pro eorum informatione ſunt ad inſtar teſtium, & non iudicum.*

Neque arbitrorum,num.23.

22 *Delegatus inferioris non poteſt alios ſubdelegare.*

23 *Arbitri quicunq; de conſenſu ambarum partium eliguntur.*

24 *Solemnitas extrinſeca ex diuturnitate temporis etiam decem annorum præſumitur.*

25 *Periti aßumpti dicuntur potius teſtes, quàm iudices, ſeu arbitri, & de illis, ut de teſtibus magis eſt iudicandum, quàm ut de iudicibus, uel de arbitris.*

26 *Pro ſententia, & decreto iudicis in dubio eſt preſumendum.*

27 *Iudex ſuper non deductis, & non petitis in libello iudicare non poteſt, etiam ſi per uiam exceptionis, & replicationis deducta in iudicio eſſent.*

28 *Peritorum relatio ad hoc, ut poßit per relationem aliorum reuocari, quid requiritur.*

29 *Probatio, quę ex diſpoſitione legis debet fieri à teſtibus fidedignis, & omni exceptione maioribus ad hoc, ut talis facta dici poſſit, quid requiritur.*

30 *Relatio facienda ab aßumptis ad probandum aliquid pro informatione iudicis an citationem aliquorum requirat.*

Et qualis citatio ſufficiat.

31 *Probatio pro informatione iudicis fieri poteſt abſq; alicuius citatione, & iuris ordine non ſeruato.*

32 *Arbitrorum maioris partis ſententiæ non ſtari eo caſu, quo oẽs nõ ſint præſentes, uel ſaltem fuerint citati, quomodo intelligatur.*

33 *Arbitrorum electio, & compromiſſum non habet effectum, niſi arbitri compromiſſum, ſeu arbitrium in ſe receperint.*

34 *Conſtitutio pœnalis, & odioſa non debet extendi.*

35 *Melioramenta facta in re non reſtituit, nec perdit ille, qui eſt in bona fide, quæ ratione tituli præſumitur.*

36 *Etiam in re eccleſiæ reſtituenda ob illius læſionem, uel aliter.*

37 *Eccleſia eſt auctrix, & ultrix iuſtitiæ, nec debet pati aliquid iniquum alteri fieri, nec ei licet in ſuis contractibus alium etiam re ipſa decipere.*

39 *Teſtium peritia, & qualitas, quando tractatur de informando iudicem, potius attenditur, quàm nobilitas, & dignitas.*

40 *Rei uendicatione agens præſupponit nullum dominium penes reũ conuentum eſſe, & conceßionem illi factã fuiſſe nullam, et propterea in eo iudicio reſtitutionẽ in integrum petere nõ poteſt.*

41 *Reſtitutio in integrum aduerſus contractum petita præſupponit contractum valere.*

EPITOME.

Concessio in emphyteoſim de re eccleſiæ ſterili, & minus utili facta, ut eccleſia maiorem ex illa vtilitatem conſequeretur, ualet, & ex iuſta cauſa, & cum cauſæ cognitione, & cum decreto facta dicitur, ſi iudices ſuper hoc delegati, habita informatione, & relatione à pluribus peritis ad hoc aſſumptis, & electis, uel eorum maiori parte, alijs etiam non præſentibus, neq; citatis, & nõ referentibus, ita eſſe cognouerunt, & declarauerũt, ſuumq́; decretum interpoſuerunt.

Nec per alios poſtea in contrarium examinatos, nullum dici potuiſſe, hic demonſtratur.

CONSILIVM LXXXIX.

VIso puncto mihi exhibito, totoq́; proceſſu cauſæ facto ſuper libello corã domino vicario curiæ epiſcopalis Mutinæ per dominum Ioãnem Iacobum eccleſiæ ſancti Leonardi modernũ priorẽ porrecto contra Petrum olim Andreæ de Matijs ſuper quadam petia terræ, ut aſſeritur, ſpectãte ad prioratum dictæ eccleſiæ, & per dictum Petrum tenta, ac poſſeſſa. Videtur primo aſpectu dicendum, quòd ex deductis in cauſa ſit ad fauorem dicti Prioris agentis pronunciandum per plura, quæ in iure arguunt, conceſſionem in emphyteoſim factam per antiquum Priorem cuidam Andreæ de Monticulis auctori dicti Petri nullam, & inualidam

1 eſſe, in primis, quia † cum in alienatione, ſeu conceſſione in emphyteoſim de re eccleſiæ requiratur iuſta cauſa, & ſolẽnitas à iure requiſita cum decreto, & cauſæ cognitione ſuperioris, ut in c. 1. de rebus eccle. nõ alienan. in 6. ibiq; glo. & doct. c. nulli. ibiq; cõmuniter canoniſtę, extra eod. tit. glo. & Abb. in c. 1. de reſti. in integrum. & in ſumma, & in c. ſine exceptione 12. q. 2. & in hoc caſu decretũ ſuperioris, hoc eſt illorũ,

quibus cauſa fuerat cõmiſſa, ſuper quo conceſ[...]
fundata, nullum fuerit, q̃a ex falſa, & non ue[...]
fuit interpoſitũ, iuxta ea, quæ habentur in d. c. [...]
Freder. in conſi. 137. & Fel. in c. eccleſia ſancta [...]
in 7. col. de conſtit. per legiſtas in l. bonorum [...]
admitti. l. cum uerò. §. ſubuentũ. ff. de fideico[...]
per Barto. & alios in l. iuſtè poſſidet. ff. de acq[...]
ſeſſ. ſequitur, q talis alienatio, ſeu cõceſſio [...]
ſine iuſta cauſa, & ſine decreto facta ipſo [...]
fuit. Et ideò ex illa dominiũ utile in ipſum [...]
aſſertum emphyteotam, & conſequenter [...]
Petrum cauſam ab ipſo Andrea in effectu [...]

2 transferri non potuit, quoniam † ex contra[...]
quamuis poſſeſſio transferri poſſit, nõ tam[...]
niũ. l. 1. §. ſi uir. ff. de acquir. poſſeſſ. l. quemad[...]
C. de agrico. & cenſi. libr. 11. Quòd autem [...]
dentis, & maioris utilitatis, quæ de iure dici[...]
ſta cauſa, ut in c. ut ſuper. in fin. de reb. eccl. [...]
& glo. in dicta ſumma. 12. quæſt. 1. ſuper qu[...]
fuit decretum ſuperioris, & ſic conceſſio in [...]
teoſim ab antiquo priore facta, nulla fuerit, [...]
non conſtiterit ipſis iudicibus delegatis, qu[...]
ſa alienationis, & conceſſionis huiuſmodi [...]
mandata, & conſequenter q conceſſio abſq; [...]
tione cauſæ proceſſerit, & ſic nulla fuerit, [...]
monſtratur, nã per Reuerendiſſimũ D. Lega[...]
Gubernatorem Bononię legati de latere po[...]
habentem cauſa alienationis, & conceſſion[...]
modi dño Præpoſito Sancti Lucæ, & domi[...]
Corteſio canonico Mutinenſi cõmiſſa fuit, [...]
formã in literis, ſeu in cõſtitutione Pauli [...]
pæ ſecũdi poſitã procederent, atq; cognoſc[...]
delicet ut cautè, ac diligẽter cauſas in liter[...]
plicãtes expreſſas attenderent, illasq́; ſoli[...]
narent, & diſcuterẽt, ac teſtes, & pbation[...]
ratorũ ueritate reciperent, & illa forma ſer[...]
derent, & de oĩbus in ſupplicatione dicti [...]
ſitis, ac narratis ſe informarent, & ſi illa uer[...]
rint, decretum ſuum interponerent, ac lice[...]
cedendi in emphyteoſim dicto Priori ſancti [...]

3 di darent. † Vnde cũ forma ĩ literis cõmiſſio[...]
per ipſos delegatos ſeruata non fuerit, quia [...]
ſolicitè cauſas in ſupplicatione expreſſas nõ [...]
nauerunt, nec de illis ſe diligẽter informarun[...]
decretum ab eis interpoſitũ nullum fuit, cum [...]
delegati à uerbis, & forma literarũ cõmiſſion[...]
dere nõ debeant. c. cũ dilecta. de reſcrip. & l. [...]
fin. cum glo. ff. de arbit. ¶ Præterea ipſi iudices [...]
gati, quibus cognitio cauſæ cõmiſſa fuit, pro in[...]
formatione tres uiros elegerunt, qui dictam [...]
catam, & in emphyteoſim conceſſam deberen[...]
re, cognoſcere, ac conſiderare, illamq́; ęſtima[...]
ſius quantitatẽ, ualorẽ, conditionẽ, atq; fertili[...]
ferre, & an conceſſio in emphyteoſim perpe[...]
ad tempus in euidentem dicti prioratus util[...]
deret. Et horum trium duo tantum, tertio ab[...]
nõ uocato, retulerũt ipſis dominis delegatis [...]
& cõditionẽ dictæ rei, & ꝯceſſionẽ fieri poſſe, [...]
in utilitatem eccleſiæ tẽdere, ad quã relation[...]
dam ij etiã, quorũ intereſſe poterat, nõ fuer[...]

4 ti, ergo † relatio illorũ nihil ualuit, & ipſo iur[...]
fuit. l. duo ex tribus. cum ibi notatis per Barto. [...]
alios. ff. de re iud. & c. fin. de arbit. in 6. ubi te[...]
tem moneri, ſeu citari debet, & eſt bonus te[...]
in tres. cum l. ſeq. & ibi nota. ff. de arbitris. p[...]
abſentia tertij non citati, nec moniti obeſt, q[...]
lius pręſentia, & contradictio, ut ibi per glo. [...]
id, quod voluit Ioan. Andre. in c. quoniam con[...]
probatio. ibiq; Anto. Abb. & alij, & Alexan. in [...]
ſilio 92. cum ſequenti. in 7. volumi. & ratio e[...]

aſſignatur in d.l.ſi in tres.& ind.c.fi. ¶ † Tertio quan
do contingit alienationem rei eccleſiæ fieri, prædicta
forma non ſeruata, ultra pœnam excõmunicationis
ille, qui ſic rem habuit, condemnandus eſt ad eam ec
cleſiæ liberè reſtituendum unà cũ fructibus, ut habe-
tur in dicta conſtitutione Pauli Veneti Papæ ſecundi:
ergo Petrus in caſu noſtro ad rei reſtitutionẽ unà cũ
6 fructibus,& meloramẽtis eſt cõdemnandus, qñ † uer
bum liberè importat, hoc eſt abſq; ſolutione aliqua,
ad tradita per And.Siculum in c.2.de rebus eccle. nõ
alien.& ibi doc.& in c.1.vbi Philip.Ioã. & Domin. de
Sancto Gem. de regular. in 6. ¶ Quarto ꝙ forma ſu-
prædicta non fuerit obſeruata, conſtat, nam legitimè,
& plenè non conſtat de aſſumptione, informatione,
& relatione aliqua: licet enim quidam notarius fue-
rit de illis rogatus, ſeu illa ſcripſerit, tamẽ eius ſcriptu
ræ non eſt plena fides adhibenda, quoniam † ad hoc,
ut ſcripturæ notarij de actis coram iudice factis fides
adhibeatur, requiritur, ꝙ notarius ad hoc fuerit depu
tatus, atque electus, ut in c.quoniam contra.de proba
tio.Et ſi diceretur, ꝙ in actis, & in proceſſu de electio
ne notarij, & commiſſione ſibi à iudice facta conſtat
per eundemmet notarium, eiusq; ſcripturam, reſpon
detur, † ꝙ de hac electione, & cõmiſſione ſibi facta
ipſe rogatus eſſe non potuit, neque eſt de hoc ſuæ ſcri
pturæ credẽdum, quia ſic eſſet teſtis in cauſa propria,
& propterea nullam facit fidem, neque probat, ut per
Ioã.And.in c.cum quid.de reg. iur.ĩ 6.Bal.in l.iuriſiu
randi.in ult.col.de teſtibus. & doc. communiter in d.
c.quoniã contra. ¶ Quinto poſito, quòd & relatio ab
aſſumptis, & electis facta, & conſequenter conceſſio
9 in emphyteoſim ualuiſſet, atque ualeret, † tamen illa
ex dictis magis peritorum reuocari potuit, ut in c.cau
ſam.de proba. ibiq; habetur & ĩ c.propoſuiſti.eod.tit.
Ioan.And.in tit. de homi. in §. 1.uerſi. ſed pone. cum
pluribus ſimilibus, quæ allegat Felin. ĩ d.c.propſuiſti.
Sed in caſu noſtro conſtat per plures teſtes examina-
tos pro parte dicti domini Prioris, qui ſunt peritiores
illis, qui fuerunt ab ipſis delegatis aſſumpti, quòd res
erat maioris pretij, & redditus, neque tunc eccleſiæ
utile, & expediens erat rẽ ſic in emphyteoſim perpe-
tuam concedere, ergo conceſſio, ſeu alienatio reuo-
cari, & retractari debuit, ac debet. Nec obſtant teſtes
pro parte Petri examinati, qui conantur deponere cõ
ceſſionem tunc fuiſſe in euidentem eccleſiæ utilitatẽ
factam, & relationem ab illis duobus electis, atque aſ
ſumptis factam fuiſſe ueram, & iuſtam, quoniam illo
rum depoſitione nõ obſtante, in hoc teſtibus pro par
te domini Prioris examinatis magis eſt ſtandum, qa
illi teſtes ſunt nobiliores, ditiores, maiorisq; auctori-
10 tatis, & † in dubio ſtandum eſt teſtibus maiorem au-
ctoritatem habentibus, ditioribus, atque nobiliori-
bus, ut habetur per doc. ibiq; Felin.in c. in noſtra.per
illum textum de teſtibus. Bal. in l. teſtium.C.eod.l.3.
11 §.ideoq;.& ĩ l.ob carmen.ff.de teſtibus. Præterea † cũ
ex dictis teſtiũ pro parte domini Prioris examinatorũ
conſtet de enormi damno, magnaq; læſione ipſius
eccleſiæ, cũ ex eorum dictis appareat rẽ eſſe maioris
numeri bebulcarum, item tpe cõceſſionis longè ma-
ioris pretij, ac maiorem canonẽ mereri, & ipſos teſtes,
ſi ad eorum notitiã perueniſſet, ꝙ eccleſia rem illam
in emphyteoſim cõcedere uoluiſſet, maiorem fuiſſe
daturos penſionem, ſequitur, ꝙ poſito cõceſſionem
in ſe tenuiſſe, ſaltẽ eccleſia aduerſus illam in integrũ
reſtitui deberet, ut in c.1.de in integ. reſti.c.ad audiẽ-
12 tiam.ubi doct.& gl.de rebus eccle.non alien.Nec † fu
turo priori ad petendam reſtitutionem tempus cu-
currit, niſi poſt mortem prioris, qui cõceſſit, ut in c.1.
de in integ.reſtitutio.in 6. & habeẽ in c.1.de præſcrip.
per Abb. & alios in d.c.1. extra de in integ. reſtitut. &

ex his uidetur concludendum eſſe ad fauorem dicti
do. Prioris contra præfatum Petrum reum cõuentũ,
ut is ad reſtitutionẽ dictæ rei teneatur, prout in libel-
lo continetur. ¶ Præmiſſis tñ omnibus non obſtanti-
bus, contrariam opinionem de iure ueriorem eſſe ar
bitror, ꝙ Petrus ſit omnino à petitione ipſius do. Prio
ris abſoluendus, & Prior tanquam temerè litigans in
expenſis condemnandus. Ad qđ dicendum moueor
13 primo, quia † res eccleſiæ, quæ regulariter eſt prohibi
ta alienari, poteſt in quibuſdam caſibus à iure ſpecifi-
catis, & cum ſolemnitate à iure requiſita alienari, ut
in c. ſine exceptione. 12. q.2. & per gl. ſummæ ibi. c.
nulli.cum ibi not.extra de rebus eccle. nõ alien. & in
c.1.eod.tit.in 6.& inter alios caſus unus eſt, quãdo de
euidenti eccleſiæ utilitate ageretur.c.ut ſuper.in fi.de
rebus eccle. non alien. d.c. ſine exceptione.cum not.
per gl.d. ſummæ. Et in hoc differt eccleſia à pupillo,
ut uoluit gl.per illum tex. & ibi Bart. in l. ſi fundus.ff.
14 de rebus eorum. & † ideò res eccleſiæ minus utilis,
ſeu ſterilis poteſt concedi in emphyteoſim ẽt perpe-
tuam, ut ad hæredes quoq; extraneos tranſeat, ut me-
lioretur, uel ad culturam reducatur, ut in c. ad aures.
ubi plenè habetur, de rebus eccle.non alien. dũmodo
tempore conceſſionis ſolemnitas à iure requiſita in-
15 terueniat, ut ibi not. † intantum, ꝙ poſtquam opera,
& cultura, ſeu impenſa emphyteotæ fuerit ad culturã
reducta, ac utilis, & fertilis effecta, non poteſt per præ
latum auferri, nec penſio augeri, nec onus aliqđ ipſi
emphyteotæ imponi, ne is ex ſuo beneficio damnum
conſequi dicatur, cum beneficio nos iuuari, non aũt
decipi oporteat.c.1.de commoda. alioquin p̄latus de
cupiditatis, & auaritiæ crimine redargui poſſet, quod
eſt ſummè notandum ſecundum doc.in d.c.ad aures.
& Bar. in l. quicunque.C. de omni agro deſer. contra
auaros, & cupidos huius tempeſtatis prælatos, q quo
tidie quærunt colonos, & emphyteotas ſuos reb.ipſis
cõceſſis priuare, poſtquã eorũ expenſis, & opera fue-
runt melioratæ. Sed in caſu, de quo agitur, conceſſio
in emphyteoſim Andreæ facta fuit de re ſterili, mi-
nusq; utili, & vt ex re maiorem eccleſia cõſequeretur
utilitatẽ, & ſic in euidentem eccleſiæ utilitatẽ, ut tpe
conceſſionis tunc per dños iudices cõmiſſarios habi-
ta prius à uiris prouidis, & honeſtis informatione fuit
cognitum, & declaratum, & poſtea per plures teſtes
in pręſenti cauſaẽ ad fauor dicti Petri examinatos fuit
probatum, quibus in hoc ſtandũ eſt, ad ea, quæ haben
tur in dicta conſtitutione Pauli Veneti, in d. cap. ſine
exceptione.in d.cap.nulli.& in d. c.1. de rebus eccleſ.
non alienan. in 6. ergo conceſſio huiuſmodi de iure
ualida dici debet, ex quo facta fuit ex cauſa iuſta, & le
gitima, & cum ſolemnitate debita, & à iure requiſi-
ta, uidelicet cum decreto, & auctoritate Reueren-
diſſimi domini Legati de latere, ſeu ſuorum iudi-
cum delegatorum, quibus cauſa huius conceſſionis,
ſiue alienationis fuit ſpecialiter commiſſa, item cum
cauſæ cognitione, & interuenientibus tractatibus,
ſeu ſubhaſtationibus à iure requiſitis, ut patet in pro-
ceſſu coram dictis iudicibus delegatis facto, iuxta ea,
quæ habentur in d. c. ſine exceptione. in c.1. & 2. de
his, quæ fiunt à præla.ſine conſenſu cap.in dicta con-
ſtitutione Pauli. Præterea dicta res poſtea ad manus
dicti Petri peruenit ex titu. emptionis, & diuiſionis
cum licentia, ac mediante inueſtitura, & conceſſio-
ne domini Prioris dictæ eccleſiæ ſancti Leonardi,
16 † qui abſque alia ſolemnitate, & cognitione cauſæ,
ac decreto ſuperioris potuit dictam rem in emphy-
teoſim concedere Andreæ patri dicti Petri, tanquam
rem ſolitam ita concedi, ad ea, quæ habentur in d.c.
ut ſuper in principio, per Bart. & alios. in auth. qui rẽ.
C.de ſacroſan.eccleſ.& not.in c.1.extra de feudis. ac

etiam habetur in dicta conſtitutione Pauli Veneti.
17 Et† res ſolita ſic concedi dicitur, quando ēt ſemel ſic
fuiſſet conceſſa. arg. tex. cum ibi not. per Bar. & alios
in l. mela. §. ſed ſi alimenta. ff. de alimē. & cibar. legat.
cum ſim. ¶ Sed quoniam tota uis præſentis conſulta
tionis conſiſtit in reſpondendo ijs, quæ ſupra in con-
trarium fuerunt adducta: ex quibus reſponſionibus
clariſſimè de bono iure dicti Petri, & de non iure ip-
ſius D. Prioris agentis conſtabit, ideò ad reſpōſiones
obiectorum deuenio. Et primò non obſtat, ꝙ nō ha-
bita fuerit cauſæ cognitio, & de iuſta cauſa, ac ualo-
re, & æſtimatione rei non conſtiterit, propterea quia
duo ex tribus electis, tertio abſente, & non monito,
neque citato ſolum retulerunt, quo caſu relatio fuit
nulla, & inualida. cū oēs debuerint eſſe præſentes, vel
ſaltem citati, & moniti, ad hoc, ut maiori parti ſtetur,
ad tradita in d. l. duo. ex tribus. in d. l. ſi in tres. & in d. c.
fin. cum ſim. quod eſt potiſſimum partis aduerſæ fun
18 damentum; quia reſpondetur primo, † ꝙ cōtrarium
procedit in pluribus arbitris, & iudicibus, in quibus
magis obeſt abſentia, & contemptus vnius, quàm il-
lius contradictio, & in quibus non habet locum regu
la illa, qđ p̄t fieri aliquo inuito multomagis illo igno
rante iuxta. l. qui poteſt. ff. de reg. iuris. in alijs uerò, p̄
terquam in dictis caſibus, ac etiā in alijs notatis per
gloſam. in d. l. ſi in tres inter quos caſus noſter non re
peritur, dicta regula firma, remanet, ut inquit glo. in
19 d. l. ſi in tres. In caſu igitur noſtro, † quando ſunt plu-
res teſtes qui ad aliquid probandum aſſumuntur, re-
gula illa locum habere dicetur, & conſequenter ſi
ſint tres, uel plures, ſtabitur dicto duorum, uel trium,
& maioris partis, abſque eo, quod alij deponant, ſeu
fuerint uocati, quoniam in ore duorum, uel trium
ſtat omne uerbum. l. ubi numerus. de teſtibus. cap.
in omni. extra eod. titul. c. nouit. de iudic. & cap. cum
eſſes. de teſtament. cum ſimilib. & quia in teſtibus lo-
cum non habet ratio, de qua in d. l. ſi in tres. uideli-
cet ꝙ unus poſſit alios in ſuam ſententiam trahere,
20 nam † teſtes ſeparatim, & ſecretè ab alijs teſtibus, ēt
ſi citati non fuerint, ac ſeparatim à partibus ſunt exa-
minandi, non autem ſimul, ut habetur in cap. 1. & in
c. tuis quæſtionibus per Felinū, & alios de teſtibus, &
eſt gl. quam ſequuntur Doctores. in c. venerabilis. ex-
tra de teſtib. alioquin eorum depoſitio non valeret,
ut in dictis iuribus habetur. Et ſic alia, & diuerſa rō eſt
in teſtibus, quā in arbitris, & iudicibus, & propterea
diuerſum quoque ius cēſeri debet. ¶ Quòd aūt in ca-
21 ſu noſtro † hi, qui pro informatione iudicum delega-
torum fuerunt aſſumpti, fuerint teſtes, conſtat in pri
mis ex tenore dictæ conſtitutionis Pauli Veneti, cu-
ius occaſione illi fuerunt ſuper informatione facien
da aſſumpti, in qua pro forma datur, ꝙ teſtes, & pro-
bationes ſuper narratorum veritate recipiant, ex qui
bus uerbis conſtat illos fore teſtes, & non iudices, ne-
que arbitros, & uerba reſcriptorum ſunt propriè in-
telligenda. argum. c. Rodulphus. c. capitulum S. Cru-
cis. & c. fi. de reſcriptis. cum ſim. item quia illi, qui in-
ducuntur, ſeu aſſumuntur ad deponendum, ſeu infor
mandum iudicē ſuper ualore, qualitate, & ęſtimatio
ne rei, propriè teſtes eſſe dicūtur, & in illis iura loquē
tia de teſtibus locum habēt ad tradita per Doctores,
maximè Fely. in c. cum cauſam. per illum textū de te
ſtibus. Præterea hi tres electi, & aſſumpti pro informa
22 tione iudicū non poſſunt dici iudices delegati, † quo
niam cum fuerint aſſumpti, & electi per iudices dele
gatos, & commiſſarios Reuerendiſſimi Legati, ſe-
quitur, ꝙ iudices delegati dici nequeunt, quia dele-
gati iudices, qui illos elegerunt, erant iudices delega
ti inferioris, & non Papæ, nec Principis, qui alios ſub-
delegare non potuerunt, cum hoc in ſolo Principis
delegato ſit ſpeciale. l. à iudice. C. de iudic. c. p
23 lis. & c. fin. de offic. delegat. cum ſimilibus. N
ſunt etiam dici arbitri iuris, nec uoluntarii, q
arbitri quicunque de conſenſu ambarum p
uidelicet ex compromiſſo, & non ex mero
dicis officio eliguntur, ut per totum. ff. C. &
arbitris. & probatur in c. ſuſpitionis. & in c.
ſtionum. in fi. de offi. deleg. in c. cum ſpeci
cum parati. de appellat. cum ſimilibus. Co
dum eſt itaque ipſos fuiſſe teſtes, & non iu
arbitros, quamuis in aliquibus, paucis tame
dicibus conueniant, iuxta ea, quæ habentu
num in d. c. propoſuiſti. per nota. per Bartol
tracta. de teſtibus. ſi dicamus iſtos aſſumpt
ritos, & ut peritos eligi debuiſſe, ac fuiſſe
ita loquuntur doctores, & Bartolus in loci
allegatis. Sed, ut dictum fuit, hi in caſu noſ
electi, & inducti non ut arbitri, nec ut iudice
periti ad effectum, ut de peritia artis ſuæ de
quales ſunt agrimenſores, & ſimiles, ergo &
ſus ſi relatio horum fuit nulla, utique non e
tione hoc contigit, niſi quia illi duo, tertio
& non citato, retulerūt, ut inquiunt aduerſa
tamen non fuit probatum, neque ex actis h
ſtat, in quibus ſimpliciter dicitur, quod duo
electis retulerunt. Vnde ad hoc, ut actus, & r
leat, debet intelligi, & præſumi illum tertium
ſe præſentem, uel requiſitum, quo caſu relat
24 ſet. Et † quamuis ex actis hæc non conſtent,
diuturnitate temporis præſumi debent, &
cum relatio, & ea, quæ ab ipſis iudicibus de
bant, ad utilitatem eccleſiæ fierent, ut in
coram dictis iudicibus delegatis appare
habentur plenè per Doctores, & maxim
in cap. Albericus. de teſtibus. in c. ſicut. d
in c. quoniam contra de probationib. & p
in l. ſciendum. ff. de uerborum obligatio. &
in aliena. §. 1. ff. de acquiren. hæredita. ubi e
tate temporis ſolemnitas extrinſeca præ
diuturnitas temporis, ſeu longum tēpus quo
effectum eſſe dicitur tempus decem annoru
ditur per Felyn. in d. c. Albericus. in finalibus
& in locis proximè allegatis. Pręterea poſito
conceſſo, ꝙ hi poſſint dici periti, & ut periti
negari tamen non poteſt, quin magis teſtibus
iudicibus, & arbitris æquiparentur, ut ex pr
25 paret: item quia † periti potius dicuntur, &
tur teſtes, quàm iudices, ſeu arbitri, ut in d. c. p
ſuiſti. & in dicto cap. cauſam. de probationib.
nota. & in dicto cap. cum cauſam. ergo de illis
teſtibus magis eſt iudicādum, quàm ut de iud
& de arbitris. argumento. l. 1. §. ſi quis ſeruum
poſi. & cap. translato. de conſtitutionibus. ¶
ad hæc, quòd poſito etiam, quòd hi eſſent aſſ
periti, & conſequenter eorum relatio poſſet
magis peritorum reuocari, ut Doctores com
ter concludunt in dicto cap. propoſuiſti. cum
bus: ſupra allegatis, tamen dico, quòd in ca
ſtro relatio illorum fuit confirmata per plure
de dignos teſtes pro parte Petri examinatos,
relatione, & ad fauorem relationis dictorum
ptorum melius concludere non poſſent, u
mus iudex, qui de cauſa cognoſcit, perpend
teſt, ad cuius officium benè cuncta rimari ſpe
in c. iudicantem. 32. quæſtio. 5. & dicta, & dep
nes teſtium diligēter cōſiderare. l. 3. ff. de teſt.
obſtant depoſitiones teſtium pro parte domi
ris examinatorum ad probādum relationē ill
ctorū fuiſſe falſam, quia dicta illorū non cōcl
ceſſario, q nimmò ſi rectè ꝯſiderent, potius re
pra

prædictam confirmant,atq; corroborãt, ut in margi
ne depoſitionum dictorum teſtium fuit notatũ,& ru
bricarum:tum quia ſe remittunt ad uicinos, & ruſti-
cos loci,in quo res ſita eſt,q̄ vicini, ac ruſtici fuerunt
ad fauorẽ dicti Petri, & ad corroborationẽ dictæ rela
tionis examinati,ergo dicta illorum debent coniun-
gi,& eadem cum dictis teſtium ꝓ parte d.Prioris exa
minatorũ cenſeri debent,cũ teſtes d.Prioris ad infor
mationẽ,& cognitionẽ teſtium dicti Petri ſe referãt
arg.tex.in auth. ſi quis in aliquo.cum materia. C.de
eden.& in l.omnes.C.de quadrien. præſcrip. tũ quia
teſtes d.Prioris ſunt ſingulares, & generales, neq; ne
ceſſario concludunt,nec ita bonã dicti ſui rationem
reddunt,ſicut illi,qui retulerunt,& ſicut teſtes ꝓ par-
te dicti Petri examinati, vt ex eorũ lectione clariſſi-
mè cõſtat,ſup quibus ſpecialiter non inſiſto, quia ni-
mis longum eſſet, & diligens procurator dicti Petri
rubricando dicta oĩum teſtiũ adamuſſim oĩa conſi-
derauit,atq; notauit.¶Sed eſto, ꝙ teſtes ipſius d.Prio
ris concluderent contra relationẽ à dictis aſſumptis
factã deponerẽt, tamen dico, ꝙ relatio ſupradicta ꝑꝑ
hoc non dẽt reuocari,nec ab ea in hac cã eſt receden
dum,cum illa habeat pro ſe rem iudicatã, & ꝑ ſnĩam
iudicum confirmata fuerit, & in dubio pro illa eſt p̄-
ſumendũ,tũ quia in dubio pro decreto, & ſnĩa iudi-
cis eſt p̄ſumendũ,ut hr̃ per gloſã, & doctores in d. c.
qm̃ contra.& in rubr. de appellatio.& in d. c. Alberi-
cus.de teſtibus.& c.bone.de elect.cum ſi. Et occaſio-
ne teſtium in p̄ſenti cauſa deponentium contra re
lationẽ p̄dictam, & conceſſionẽ in emphyteoſim
factã non debet relatio, & conceſſio reuocari, qm̃ ꝑ
Priorẽ hoc non fuit petitum, neq; ad hoc principali-
ter actum.Sed alia eſt intentio Prioris agentis in ſuo
libello,in quo petitoriũ, hoc eſt rei uendicationẽ cõ
tra ipſum Petrum poſſeſſorem intentaſſe dicitur, ut
ex tenore libelli patet,iuxta no.in l. 1.ff.de eden. & in
l.ſi in rẽ.l.cum in rem.& l.in rem.cum ibi no.ff.de rei
uendicatio.Et† iudex ſuper non deductis,& non peti
tis in libello iudicare non põt, ẽt ſi aliqua per uiã ex-
ceptionis,& replicationis fuiſſent in iudicio deducta
iuxta text.in c.1.de except.& in c.2.de ordin. cognit.
l.ſi ut fundus.ff.familiæ herciſcũ. c. licet heli.de ſimo
nia.c.qualiter & quando.de accuſatio. & faciunt no-
tata per gloſã fin.& doctores in c. Odoardus. in fina.
uerbis.de ſolut.& per Imolam,& alios in c.dilecti.de
empt.& uendit.ubi bona eſt reſponſio dicere,ad hoc
non fuit actum,neque hoc fuit petitum. ¶Præterea,
& melius† ad hoc ut relatio peritorum reuocari poſ-
ſit,requiritur, ꝙ peritiores contrariũ depoſuerint,q̄a
ad depoſitionẽ,& relationem magis peritorũ relatio
peritorum,& ſnĩa ſecundum eã lata poſſunt reuoca-
ri,& non aliter,ut uolũt doctores in d. c. propoſuiſti.
ubi latè Fely.& alij.Requiritur ergo, ꝙ de hac qualita
te conſtet,ꝙ illi,qui ꝯ̃rium retulerunt, & ꝯ̃ relationẽ
peritorũ depoſuerunt, fuerint peritiores, alioquin
ſtaretur primæ relationi, ſecũdũ quã eſſet iudicatũ,
quia non cõſtaret de dicto magis peritorũ.Sicut in ſi
mili dicitur,† ꝙ qñ lex ab honeſtis,& fide dignis teſti
bus,ſeu à teſtibus oĩ exceptione maioribus aliquid ꝓ
bari requirit, ad hoc, ut illud ita probari dicatur, dẽt
capitulari,illos teſtes fuiſſe tales, & ꝑ alios teſtes qua
litatẽ illam probari,alioquin illud eo modo, quo lex
requirit,probari non diceretur,ut hr̃ per Bar.in l. 1.§.
ſi quis neget.in ult.col.ff.quemad.teſtam. aper. & fa-
ciunt not.per Bar.in l.1.§.1.ff.ne quid in flum.pub. &
in l.denũciaſſe.aliàs in l.qui uxori. §. q̄d tñ.ff.de adul
te.l.prætor.§.docere.ff.de ui bon.rap.& clemen.quia
contingit.in §.ut aũt.de religio. domi. & ad proban-
dam tunc talem qualitatem teſtium , duo teſtes tãtũ
non ſufficerent,ut uoluit Ang. in authen. quomodo
oppor.epiſc.in §.quanta.Sed in caſu noſtro nõ apparet,
nec capitulatum fuit, neque probatũ per alios teſtes
ꝙ teſtes pro parte prioris examinati fuerint peritio-
res illis, qui retulerunt, & ex quorum dictis iudices
delegati informati fuerunt, ergo &c. & hæc eſt uera,
30 & concludens reſponſio.¶Non obſtat, ꝙ † relatio p̄-
dicta fuerit ẽt nulla ex eo, quod facta fuit abſq; cita-
tione alicuius,ſeu eorum,quorum intererat, uel inte
reſſe poterat.l.de unoquoq;.ff.de re iudi. clem.paſto
ralis.§.cæterum.eod.titu.c.licet epiſcopus.de præbẽ.
in 6.l.1,& per totũ.C. quomodo, & qñ iud. cum ſim.
Quia reſpondetur primo, ꝙ per citationẽ perempto
riè factam ad valuas eccleſiæ, & in locis publicis per
uocem præconis oẽs,& ſinguli,quorũ intererat, cita
ti dicũtur ad omnes, & ſingulos actus coram delega
tis factos,ut ex tenore citationis cõſtat, iuncta cle. 1.
de iudicijs,cum ijs,quæ habentur in auth. qui ſemel.
cum gl.in uer.paucis.ibiq; Bal.& alij.C.quomodo,&
quando iudex. & faciunt ea, quæ habentur per cano-
31 niſtas in c.2. de conſtitut. Secundo reſpondetur, † ꝙ
vbicunque aliquid eſt pro informatione ſolius iudi-
cis probandum,tunc ſufficit, ꝙ qualiter qualiter iudi
ci fiat fides abſque citatione alicuius, & iuris ordine
ẽt non ſeruato,& de per ſe, & ſecundum quod erit in
formatus iudex, ita pronunciabit. Cyn. in l.2.in 4. q.
princ.ibi ſecundo quæritur.in 11.col. C. quæ ſit lõga
conſuetud.& facit id,quod uoluit Bar. in l.1.C.quor.
bono.& Paul.de Caſtr.in conſi.3.ſecundũ numerum
meum incip.in cã pendente, ſeu mota, quæ uertitur
coram Vicario Poteſtatis ciuitatis Bergomi. ¶Con
32 ſiderandum eſt ẽt, † ꝙ non ſtatur ſententiæ maioris
partis arbitrorũ eo caſu,quo oẽs non ſint p̄ſentes,uel
ſaltẽ abſẽtes fuerunt citati,ut hr̃ in d.c.fi.de arbi.in 6.
& in d.l.ſi in tres.cum alijs, quando omnes arbitriũ,
ſeu compromiſſum recepiſſent,ut eſt tex.in l.item ſi
vnus.§.1.ff.de arbit.ibi ſi plures ſunt,qui arbitrium in
ſe receperunt,nemo vnus cogendus erit ſnĩam dice-
re,& in l.pedius.in fi.ff.eo.vbi ſi in Titium,& Seiũ fue
rit compromiſſum,& ambo illud receperint,titiusq;
ſnĩam tulerit,ſnĩa non tenet,quia non ut recepit, ſen
tentiã dixit.Ergo infertur, ꝙ ſi non omnes recepiſsẽt
ſtaretur ſnĩæ maioris partis,& illorũ,qui arbitrium re
cepiſſent,ut eſt de mente gl. in d.l.item ſi vnus.§.1.&
in d.l. pedius. in ulti.glo. Cum itaque in caſu noſtro
non omnes aſſumpti pro informatione iudicũ offi-
cium referendi receperint,ſed duo tm̃ ex tribus, quo
rũ relatio fuit recepta,& à iudicibus approbata,erit il
33 lorum relationi ſtãdum,quoniam † ſicut dicimus in
arbitris, ꝙ compromiſſum,& electio de eis facta effe
ctum non habet,niſi ipſi arbitri arbitrium, ſeu com-
promiſſum in ſe receperint,quia hęc res libera, & ab
ſoluta eſt,et extra iuriſdictionis neceſſitatem poſita,
ut eſt tex.in l.3.§.tam et ſi.et in l.ſi cum dies.§.ſi q̄s.ff.
de arbit.ita et magis in pluribus electis à iudice ad ſe
informandum eſt dicendum. Priores tamen reſpon-
ſiones plus placent.¶Non obſtat tertium fundamen
tum de cõſtitutione Pauli Veneti Papæ II.quia reſpõ
detur,non fuiſſe illi conſtitutioni contrafactum,qui
nimmò illius forma,ſecundum quod fuerat ipſis de-
legatis iniunctum, et mandatum, fuit obſeruata, ut
ex prædictis conſtat, ergo non eſt locus reſtitutioni
34 rei ultra aliàs pœnas ibi contentas.Præterea† illa,quę
in pœnam contrafacientis ſunt per illam conſtitutio
nem inducta, locum habent contra eum, qui dolo,
fraude,ac ſcienter alienationem rei eccleſiæ non ſer
uata forma ibi tradita procurauit, ut clarè ex uerbis
eius cõſtitutionis colligitur, ergo ad alias perſonas,
et cõſequenter in caſu noſtro ad perſonam Petri tra-
hi non debent, quia cum illa conſtitutio ſit pœnalis,
et odioſa,non debet extendi.c.odia.de reg.iur.in 6.et

l.cum qdā. ff.de libe. et poſthu. Vel melius dicendū
eſt, ꝙ dato, ſed non conceſſo, ꝙ dictus Petrus, contra
quem rei uendicatione agitur, teneretur rem unà cū
fructibus reſtituere iuxta l.cum in rem. ff.de rei uen-
35 dica. †non tamen teneretur rem cum melioramen-
tis reſtituere, illaq; perdere propter eius, & auctoris
ſui bonam fidem, quæ ratione tituli præſumitur, ut
habetur in c.uigilanti.& in c.ſi diligenti. de pręſcrip.
& per Abbatem,& Anto.in c.grauis. de reſtitut. ſpo-
liatorum.l.ſi fundi.l.ſumptus.& l. Iulianus.cū ibi no.
ff.de rei uend.& not.in §.ſi quis à non domino.Inſti.
36 de rerum diuiſio.† Et in terminis in eccleſia, ꝙ in ca-
ſu, quo ipſa in contractu locationis, & emphyteoſis
fuiſſet læſa, & ſic ea eſſet in integrum reſtituenda, ſi-
bique res reddenda, melioramentorum,& ſumptuū
conductoris ratio habeatur, illaq; conductori debeā
tur, non aūt eccleſiæ acquirantur, quinimmò ēt in ca
ſu, quo reſtitutio eſſet omninò eccleſiæ faciēda, ꝙ cō
ductor poſſit retētione uti, donec ſibi de melioramē
tis fuerit ſatisfactum, eſt tex.notab. ibiq; Anto. Abb.
& omnes in c.1.in fi.de in integ.reſti.& in c.ad audiē
37 tiam. de rebus eccle.non alienan. quia† non decet ec
cleſiā cum aliena iactura locupletari, & ipſa, quæ eſt
auctrix,& cultrix iuſtitiæ, non dēt pati aliquid iniquū
alteri fieri, ut in c.1.de alie.feudi.Et ideò quamuis cō
trahentibus ſe inuicem decipere liceat, quia hæc eſt
propriè natura, & ſubſtantia contractus emptionis,
ut dicitur in l.ſi uoluntate.C. de reſcin. uend. l. item
ſi pretiò. ff. loca.l.in cauſæ.§.idem.ff.de minori.tamē
eccleſiæ in ſuis contractibus alium ēt re ipſa decipe-
re non licet, quoniam non debet cum alterius dam-
no locupletari, ut per gloſam in §. hoc ius. 10. q. 1.
¶Non obſtat quartum fundamentum, dum diceba-
tur, ꝙ de aliqua relatione ꝑ ipſos aſſumptos facta nō
conſtāt, quoniam ſcriptura notarij, qui fuit de rela-
tione rogatus, non probat, ex quo nō cōſtat de com
miſſione illi facta, nec de receptione perſonæ ſuæ, ꝙ
is à iudicibus delegatis fuerit ad ſcribenda acta depu
tatus iuxta ea, quæ habentur in d.c. quoniam contra.
Et conſequenter, ſtante hoc fundamento, nihil dici-
tur apparere, per quod cōceſſio facta Andreæ primo
conductori,& emphyteotæ poſſit ſubſtineri, ut latius
ſupra dictum eſt: quia reſponderi poteſt, notoriū eſ-
ſe, publicum, ac manifeſtum de conſuetudine cōtra-
ria, & de ſtylo cuiuslibet curię, ꝙ notarij maximè in
ijs, quæ ſunt de iuriſdictione uoluntaria, ipſi ſunt de
commiſſionibus ſibi à iudicibus factis rogatis. Et ꝓ-
pterea abſque eo, ꝙ de huiuſmodi ſtylo, & conſuetu-
dine probatum fuerit, ſatis de illis iudici, ut iudici cō
ſtare dr̄, etiam ſi non allegaretur talis conſuetudo, &
ſtylus: & tanto magis ſi allegarentur, ut habetur per
ſcriben.in clem.appellanti. de appell. & per Anto. &
Abbatem poſt Innoc. in c.præterea.de dila.& in c.ex
parte. il 1.de appella. Vel ſecundo reſponderi pōt ex
38 ijs, † quę uoluit Bar.in l.ex ſententia. uer.induco iſtā
legem.ff.de teſtam.tute.& ſequitur Ang.in repetit. l.
ſciendum.ibiq; Alex. in 2.col. ff. de uerb.oblig.quia
de commiſſione alicuius actus facta ipſi notario pōt
ipſe notarius eſſe rogatus,& maximè in ijs, quæ ſunt
de iuriſdictione uoluntaria. argumento. l. domitius.
cum ibi nota.per gloſam.ff.de teſtamen.& eſt text.in
authen.de tabellio.collatio.4. cum ibi plenè not. per
gloſam. Illud autem, quod habetur in d. c. quoniam
contra, procedit in ijs, quę ſunt de iuriſdictione con
tentioſa, & in quibus ordo iuris ſeruatur. ¶ Quinto
fundamento ex prędictis reſponſum fuiſſe patet, nā
& ſi per teſtes domini Prioris probatum fuiſſe dicere
tur, ꝙ conceſſio in emphyteoſim non fuerit facta in
utilitatem eccleſiæ, ſed potius in damnum, tamen il
lis non eſt credendum, cum non fuerit probatum ip

ſos fuiſſe magis peritos, neque etiam nobil[...]
honeſtiores, quinimmò pro parte dicti Pe[...]
39 etiam nobiles,& honeſti fuerunt examina[...]
tractatur de informando iudicem, non dē[...]
nobilitas,& dignitas teſtiū, ſed eorum peri[...]
litas, an de negotio melius informati, atq[...]
eſſe poſſint, ut probatur in d.c.propoſuiſti[...]
ſam.de teſtibus. iunctis ijs, quæ habentur[...]
de uerb.ſignifi. Sed in caſu noſtro conſtat[...]
fuiſſe peritiores, quoniam ut periti,& prac[...]
aſſumpti, atque electi, & eorum induſtria[...]
cibus approbata, item alii teſtes pro parte[...]
tri examinati melius, ac magis conclude[...]
nunt, ut ſupra dixi, ergo &c. ¶ Præterea p[...]
ſtes domini Prioris concluderent, optim[...]
rent, tamen propter hoc relatio, & conceſſ[...]
ſæ cognitione, & ſolennitate à iure requiſi[...]
uocari non deberet, quia pro parte domi[...]
ad hoc non agitur, neque petitur, ꝙ eccle[...]
mem ipſius læſionem aduerſus relationem[...]
ſionem prædictam in integrum reſtituatur[...]
40 ſupra in ſimili dicta fuerūt. Vltimo † Prior[...]
uendicatione, & dicendo eccleſiam eſſe d[...]
præſupponit nullum dominium ſpectare, [...]
nes reum conuentum,& conſequenter co[...]
ipſo iure nullam fuiſſe.c. 1. de reb.eccl. non[...]
in 6. c.nulli.extra eod. titu. & d. c. ſine excep[...]
enim aliqua fuiſſet,& ualida, quantuis reuoc[...]
ex ea ius,& dominium utile in emphyteo[...]
translatum iuxta ea, quæ habētur in l.3.§.ex[...]
ff.de acquirē.poſſeſſio.in l.ſi ut certo.§.ſi d[...]
41 hiculum.ff.commoda.& in d.c.ad audien[...]
uerò, qui reſtitutionem in integrum pe[...]
contractum, præſupponit contractum [...]
quin reſtitutio in integrum non ualeret, [...]
c.1.de in integrum reſtitutio. & in d.c. ad a[...]
& eſt tex.in l.in cauſę.§.Pomponius. in fi[...]
ibique glo. ff. de minorib. & l.3.ff.rem rata[...]
Et ſic Prior eſſet ſibimet contrarius, quoni[...]
actus ualeat,& non ualeat, ſunt contraria: q[...]
petendo in hoc iudicio reſtitutionem, non [...]
dus.l. 1.C.de furtis.l.ubi repugnantia. ff. de [...]
& habetur plenè per Bartolum in l. naturali[...]
hil commune.ff.de acquirenda poſſeſſione[...]
tur omnibus,& ex aliis, quæ poſſent excogi[...]
cludo partes domini iudicis eſſe debere in [...]
do prefatum Petrum à petitione dicti domi[...]
ris, qui cum temerè litigauerit, eſt in expenſis [...]
nandus, iuribus uulgaribus. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Emptionis, & uenditionis contractus eſt, quando adeſt re[...] lis, & pretium certum.*

Licet contrahentes emptionem, & uenditionem expreſſe[...] minauerint, nu. 8.

2 *Vſusfructus, & uſus rei uendi poteſt.*

3 *Pretij ſolutio in incertum tempus mortis collata empt[...] tractum non alterat, quin dicatur emptio.*

4 *Pretij ſolutio in contractu emptionis poteſt in diem, [...] prorogari, atque differri.*

5 *Emptionis, & uenditionis contractus, in quo aut lęſio [...] diam iuſti pretij, aut dolus quoquomodo interuenit, [...] uel reſpectiuè reſcindendus.*

Et an referat, an læſio ab initio, uel ex poſt facto interu[...] num. 24. & 25.

7 *Precariæ contractus quando, & quis dicatur, et quid, [...] in ea dari, et cōcedi poſſit ad hoc, ut cōtractus ualeat, [...]*

9 *Emptionis, & uenditionis nominatio quandoque uendit[...] neceſſario non infert.*

10 *Vſumfructum emens ex eo, quòd celebrato contractu [...] mortuus fuerit, læſus dici non poteſt.*